

Van Srebrenica tot Uruzgan: morele zelfbevestiging

Column 02.22.09
Tom Eijsbouts

FD 23 okt '2009

Een collega columnist legde ooit het verband tussen Uruzgan en Srebrenica aldus: wat wij in Afghanistan doen kan de blamage goedmaken die we in Bosnië hebben opgelopen.

Ik was het daarmee niet oneens. Maar de relatie tussen onze rol in Afghanistan van nu en die in Bosnië van toen is met deze goede reden nog niet uitgeput. Je kunt er een boek over schrijven.

Zo kan het best zijn dat de oude wond uit 1995 nu in Uruz-

gan niet wordt gesloten maar integendeel weer wordt geopend. Dan wacht na het opgeluchte vertrek volgend jaar een nieuwe kater en is de les opnieuw niet geleerd.

De les is te lezen in het zeer lezenswaardige boek *The Accidental Guerrilla* van David Kilcullen, dat in het Afghanistan-wereldje op dit ogenblik de 'must read' is. Het is ook de bijbel van de Amerikaanse generaal Stanley McChrystal, die bij Obama om meer troepen bedelt.

De Australiër Kilcullen, een ouderwetse mengvorm van huurling, verslaggever en adviseur, kent alle moderne fronten. Hij is de bedenker van de operatie 'Surge', die de Amerikanen in Irak van de rand van de afgrond heeft gered. Niet verwonderlijk dat men nu met hem wegloupt. Kilcullen heeft ontdekt dat één ding telt in de oorlog tegen opstandelingen als die in Afghanistan en elders. Dat is: bescherming bieden. Je kunt scholen bouwen en ziekenhuizen zoveel

je wij, maar als je de mensen niet kunt beschermen tegen geweld, willekeur en intimidatie, heeft dat alles geen zin.

Deze boodschap is eigenlijk geen nieuws. Thomas Hobbes (rond 1600, levend in vroegere godsdienstoorlogen) heeft de behoefte aan bescherming tot spel van zijn immer actuele politieke denken gemaakt.

In 1995 beschaamdten wij in de 'safe haven' Srebrenica de belofte de mensen te beschermen. Dan rest van zo'n belofte alleen de goede bedoeling, de nationale morele zelfbevestiging. Een belofte beschamen is erger dan geen belofte doen.

Hadden we die les toen geleerd, dan wisten we nu hoe

Hadden we de les van Bosnië geleerd dan wisten we nu dat voor Uruzgan een deadline verkeerd uitpakt

fout het is om de aanwezigheid in Afghanistan bij voorbaat aan een deadline te verbinden, los van de ontwikkelingen. Welke Afghaan gaat soldaten vertrouwen van een land dat op een geheel zelfgekozen moment weer opstapt? Ieder die hun bescherming heeft aangevaard is op dat moment van vertrek vogelvrij. Bescherming kan niet aan een willekeurige termijn gebonden zijn.

Heeft Kilcullen gelijk met zijn stelling dat er dus ook naar Afghanistan meer soldaten moeten, net als naar Irak? Dat geloof ik niet. Kilcullen denkt het recept voor de overwinning gevonden te hebben. Maar bescherming is voorwaarde voor ons ingrijpen, geen recept om deze oorlog te winnen.

De winst in deze oorlog wordt, net als die in Irak, in de hoofdstad behaald, door de vorming van een nieuw politiek centrum. Daarin is onze rol beperkt maar niet afwezig. Er wordt nu in de kranten geschreven hoe schadelijk de aangekondigde Neder-

landse aftocht is voor onze verhoudingen met de westerse landen. Niet opgemerkt is hoe schadelijk hij is voor het vertrouwen van de Afghanen in hun eigen hoofdstad. Want die waren we eigenlijk te hulp geschoten.

Had minister Verhagen dan gelijk publiekelijk te opperen dat we misschien moesten blijven? Nec. PvdA en CU aarzelden nog voor de valkuil van hun eigen morele zelfbevestiging.

Verhagen zag zijn kans schoon een goede beurt te maken, maar dwong feitelijk zijn coalitiepartners om in de valkuil te stappen. Ons aangekondigde vertrek is nu definitief en beschamend. Verhagen offerde de nog kleine kans op een verantwoordelijke beslissing gretig op aan het maken van goede sier.

Tom Eijsbouts is hoogleraar Europees constitutioneel recht en zijn geschiedenis aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam.